

Міністерство освіти і науки України

**ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічних відносин та фінансів

Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»**

**Методичні вказівки
до виконання кваліфікаційної роботи**

**здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**

**Харків
2023**

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічних відносин та фінансів

Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»**

Методичні вказівки
до виконання кваліфікаційної роботи

здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Затверджено
рішенням Науково-методичної комісії
факультету економічних відносин та
фінансів
Протокол № 6 від 23.02.2023 р.

Харків
2023

УДК 378.22:005:657:336.221(072)
К 32

Схвалено на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Протокол № 7 від 15.02.2023 р.

Рецензенти:

Н. Л. Савицька, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом Державного біотехнологічного університету;

О. О. Нестеренко, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту Харківського національного університету імені Н. В. Каразіна.

К–32 Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»: метод. вказівки до виконання кваліфікаційної роботи здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / ДБТУ; уклад.: Н. Б. Кашена, Т. Г. Маренич, Т. А. Наумова, Н. С. Акімова, С. І. Василішин, Л. О. Кирильєва. – Харків, 2023. – 73 с.

Методичні вказівки підготовлено на підставі «Положення про підготовку і захист кваліфікаційних робіт студентами Державного біотехнологічного Університету», ухваленого рішенням вченої ради ДБТУ, протокол № 4 від 23.12.2021 р. Регламентують тематику, порядок виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи з обліку і оподаткування на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр», яка виконується на завершальному етапі здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Видання призначене здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

УДК 378.22:005:657:336.221(072)

Відповідальні за випуск: Т. Г. Маренич, д-р екон. наук, проф.
Т. А. Наумова, канд. екон. наук, доц.

© Н. Б. Кашена, Т. Г. Маренич, Т. А. Наумова,
Н. С. Акімова, С. І. Василішин, Л. О. Кирильєва,
2023
© ДБТУ, 2023

ЗМІСТ

Вступ	5
1. Загальні положення	7
2. Процес підготовки кваліфікаційної роботи	9
2.1. Вибір теми кваліфікаційної роботи.....	9
2.2. Огляд літературних джерел.....	18
3. Рекомендації до структури та змісту кваліфікаційної роботи ОС «Бакалавр»	20
4. Основні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	34
4.1. Мова і стиль.....	34
4.2. Текст.....	34
4.3. Переліки.....	36
4.4. Нумерація.....	36
4.5. Ілюстрації.....	37
4.6. Таблиці.....	38
4.7. Формули.....	40
4.8. Список використаних джерел.....	42
4.9. Додатки.....	45
5. Подання кваліфікаційної роботи до захисту	45
6. Захист кваліфікаційної роботи	47
7. Список рекомендованих джерел	57
Додатки	64

ВСТУП

В сучасних умовах якість підготовки фахівців значною мірою визначає рівень розвитку країни, її виробничий та інтелектуальний потенціал, місце на світовому ринку товарів та послуг. У зв'язку з цим суттєво зростають вимоги до підготовки спеціалістів з вищою освітою для підприємств різних галузей економіки України.

Цілями навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» є підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та прикладні проблеми у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування. Успішне освоєння студентами освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» в ДБТУ завершується підготовкою та публічним захистом кваліфікаційної роботи.

Атестація здобувачів вищої освіти в ДБТУ здійснюється екзаменаційною комісією (ЕК) після закінчення теоретичного та практичного навчання за відповідною освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою (далі – освітньою програмою) підготовки на відповідному рівні вищої освіти з метою встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам Стандартів вищої освіти й освітніх програм.

На бакалаврському рівні атестація випускників здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти й освітньої програми в наступних формах:

- захист кваліфікаційної роботи (проєкту);
- атестаційний екзамен.

Кваліфікаційна робота є підсумковою роботою на завершальному етапі здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр», яка дає змогу виявити рівень засвоєння студентом теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і

оподаткування». Атестація здійснюється відкрито й гласно. Здобувачі вищої освіти та особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Метою методичних рекомендацій є надання студентам допомоги з організації раціональної роботи щодо підготовки кваліфікаційної (бакалаврської) роботи (послідовність виконання, визначення структури та змісту основних розділів, оформлення, підготовка супровідних документів) та захисту її в екзаменаційній комісії.

1. Загальні положення

Підготовку та захист кваліфікаційних робіт регулюють:

– Закон України «Про вищу освіту»;

– Положення про організацію освітнього процесу в Державному біотехнологічному університеті, ухвалено рішенням вченої ради ДБТУ, протокол № 2 від 28.10.2021 р.;

– Положення про підготовку і захист кваліфікаційних робіт студентами Державного біотехнологічного університету, ухвалено рішенням вченої ради ДБТУ, протокол № 4 від 23.12.2021 р.;

– Положення про організацію і порядок перевірки на наявність текстових запозичень в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти, ухвалено рішенням вченої ради ДБТУ, протокол № 4 від 23.12.2021 р.;

– Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин, ухвалено рішенням вченої ради ДБТУ, протокол № 2 від 28.10.2021 р.;

– ОПП «Облік і оподаткування», ОС «Бакалавр».

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота – це самостійна індивідуальна кваліфікаційна робота, яка ґрунтується на аналізі, може включати елементи дослідництва, інновацій та проектування та є підсумком теоретичної та практичної підготовки в рамках обов'язкової компоненти освітньої програми підготовки бакалавра. Здобуття студентом ступеня бакалавра передбачає засвоєння встановлених характеристик, що відповідають 6 рівню Національної рамки кваліфікацій та першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти. Виконана кваліфікаційна робота, результати якої успішно захищені, дозволяють зробити висновок про рівень його підготовки із бухгалтерського обліку, оподаткування, контролю, аудиту та аналізу і в цілому як фахівця.

Метою написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи є демонстрація сформованих упродовж навчання в університеті навичок (в області економічної теорії, планування, обліку, оподаткування, контролю, економічного аналізу та аудиту, інформаційних систем і технологій у галузі обліку, аналізу, аудиту, оподаткування) у розв'язанні теоретичних завдань та практичних проблем з обліку та аудиту, що передбачає застосування певних теорій та методик. Вагомою умовою написання кваліфікаційної роботи є розкриття її змісту в розрізі вимог щодо знань і вмінь відповідно до освітньо-професійної програми ступеня вищої освіти «Бакалавр».

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота являє собою дослідження сутності й особливостей функціонування систем обліку, оподаткування, аналізу та аудиту конкретного об'єкту, яке передбачає виявлення окремих проблемних питань та надання рекомендації щодо їх вирішення. Висновки обов'язково повинні мати самостійне науково-практичне значення для підприємства, за матеріалами якого виконувалася кваліфікаційна робота.

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно чітко дотримуватися встановлених правил щодо її оформлення.

Кваліфікаційна робота є елементом заключного підсумкового контролю на завершальному етапі здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр», на підставі результатів якого екзаменаційна комісія вирішує питання про присвоєння кваліфікації «Бакалавр».

За прийняті в кваліфікаційній роботі рішення і правильність наведених в ній даних відповідальність несе здобувач – автор кваліфікаційної роботи.

Наукові керівники кваліфікаційних робіт здобувачів затверджуються наказом ректора університету. Керівниками кваліфікаційної роботи можуть бути професори та доценти випускової кафедри обліку, аудиту та оподаткування.

Науковий керівник допомагає здобувачу скласти план, складає календарний графік виконання кваліфікаційної роботи, рекомендує літературу,

довідникові і статистичні матеріали та інші джерела за темою. До обов'язків наукового керівника також належать передбачені розкладом консультації, оцінювання змісту кваліфікаційної роботи, надання наукової та методичної допомоги, унесення необхідних коректив, здійснення систематичного контролю за виконанням роботи.

Кафедра контролює хід виконання кваліфікаційної роботи, проводячи кафедральні перевірки, на яких установлюють готовність роботи у відсотках. За вчасність виконання роботи та її розділів відповідає здобувач.

Процес виконання, оформлення й підготовки до захисту кваліфікаційної роботи складається з таких етапів:

- вибір теми кваліфікаційної роботи, визначення її мети, предмета й об'єкта дослідження;
- попередній підбір і вивчення спеціальної економічної літератури, статистичних даних, законодавчих, нормативних та інструктивних матеріалів;
- розробка завдання та складання плану кваліфікаційної роботи, а також календарного графіку її виконання;
- виконання, оформлення і подання роботи на кафедру;
- перевірка кваліфікаційної роботи на наявність академічного плагіату;
- отримання відгуку керівника роботи;
- рецензування роботи;
- підготовка ілюстративного матеріалу, доповіді до захисту і реферату кваліфікаційної роботи.

2. Процес підготовки кваліфікаційної роботи

2.1. Вибір теми кваліфікаційної роботи

Вибір теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи є самостійним рішенням здобувача. Тема кваліфікаційної роботи повинна бути пов'язана з тематикою та виконанням завдань курсових робіт з дисциплін «Фінансовий

облік», «Управлінський облік», «Аудит», «Аналіз господарської діяльності», наукових студентських досліджень, участю в держбюджетних та господарсько-договірних тем кафедри за роки навчання в Університеті. При виборі теми здобувач повинен враховувати специфіку діяльності підприємства, на матеріалах якого буде виконуватися кваліфікаційна робота. Підприємством вважається господарюючий суб'єкт будь-яких організаційно-правових форм, який здійснює діяльність за різними напрямками економічної діяльності: промисловість, сільське господарство, торгівля (оптова, роздрібна), ресторанне господарство, посередницька діяльність в торгівлі, транспорт, послуги тощо, операції з нерухомістю. Тема кваліфікаційної роботи може бути узгоджена з керівництвом підприємства, на якому здобувач працює або проходить практику чи стажування.

Теми кваліфікаційної роботи обираються на основі переліку тем, затвердженого кафедрою та погоджуються з гарантом освітньої програми. Також студент може запропонувати тему, що відсутня в затвердженому переліку, за умови обґрунтування важливості такого дослідження для обраного підприємства.

Не дозволяється виконувати кваліфікаційну роботу з однієї та тієї ж теми одночасно кільком студентам на базі одного і того самого підприємства. Якщо однакову тему кваліфікаційної роботи виявило бажання писати кілька студентів, остаточне рішення приймає завідувачка кафедри, виходячи зі строків (дати) подання заяв студентами на кафедру.

Здобувач повинен подати письмову заяву про закріплення за ним теми кваліфікаційної роботи не пізніше 6 місяців до завершення навчання на освітньому рівні підготовки, яка реєструється в деканаті. Заяву подають на ім'я завідувачки кафедри, в якій зазначається науковий керівник (дод. А).

Наступним етапом є складання плану кваліфікаційної роботи. Він повинен розкрити її мету й основні завдання. Необхідно враховувати, що зміст плану кваліфікаційної роботи безпосередньо пов'язаний із станом

попереднього вивчення літературних джерел, системного включення необхідних для дослідження даних, методики здійснюваної роботи і має будуватися на логічній послідовності розкриття сутності завдання.

За затвердженими темами кваліфікаційних робіт розробляють завдання для кожного здобувача. Обсяг завдання повинен відповідати часу, відведеному на цю роботу згідно з графіком освітнього процесу. У завданнях на виконання кваліфікаційної роботи передбачено теоретичні та розрахункові питання відповідно до теми з використанням персонального комп'ютера, перелік графічного матеріалу, план-графік виконання роботи.

Підготовка кваліфікаційної роботи розпочинається з вибору теми, орієнтовний перелік (напрямок) яких наводиться:

1. Бухгалтерський облік в сучасній системі управління суб'єктом господарювання.
2. Форми і системи бухгалтерського обліку та їх вплив на формування управлінської інформації.
3. Оцінка активів та зобов'язань підприємства у системі бухгалтерському обліку.
4. Облікова політика підприємства та її вплив на фінансовий результат його діяльності.
5. Формування облікової політики підприємств і оптимізація оподаткування.
6. Формування облікової політики підприємства в системі управління активами та зобов'язаннями.
7. Проблеми формування облікової політики підприємства та шляхи її вдосконалення.
8. Облік і аудит капітальних інвестицій на підприємстві.
9. Облік і контроль основних засобів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві.

10. Вплив системи обліку та аналізу на формування амортизаційної політики підприємства.
11. Облік і оцінка інтелектуального капіталу підприємства.
12. Облік і аудит інвестиційної нерухомості на підприємстві.
13. Облік і аудит нематеріальних активів на підприємстві.
14. Бухгалтерський облік і контроль операцій з управління нерухомим майном підприємства.
15. Бухгалтерський облік, аналіз та контроль операцій з операційної оренди майна.
16. Бухгалтерський облік, аналіз та контроль операцій з фінансової оренди (лізингу) майна.
17. Облік і аудит фінансових інвестицій на підприємстві.
18. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами та аналіз ефективності їх використання на підприємстві.
19. Облік, аналіз і аудит виробничих запасів на підприємстві.
20. Облік і аудит матеріальних ресурсів підприємства.
21. Облік і аудит товарних операцій в підприємствах роздрібно́ї торгівлі.
22. Облік і аудит товарних операцій в підприємствах оптово́ї торгівлі.
23. Бухгалтерський облік товарів та контроль і аналіз їх наявності та руху.
24. Облік і аудит товарних операцій в підприємствах ресторанного господарства.
25. Облік і аудит виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг) на підприємстві.
26. Облік і аудит операцій з тарою на підприємстві.
27. Бухгалтерський облік, контроль і аналіз продукції сільськогосподарського виробництва.
28. Готова продукція як об'єкт обліку і контролю.
29. Облік і контроль готової продукції та її збут.

30. Моделі обліку запасів підприємства та їх аудит.
31. Бухгалтерський облік і аналіз логістичних операцій на підприємстві.
32. Облік і аудит паливно-мастильних матеріалів на підприємстві.
33. Облік і аудит надання послуг підприємством.
34. Облік і аудит грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві.
35. Облік і аналіз грошових коштів з метою оптимізації грошових потоків підприємства.
36. Організація обліково-аналітичного забезпечення руху грошових коштів в управлінні діяльністю підприємства.
37. Облік і аудит операцій в іноземній валюті на підприємстві.
38. Облік і аудит валютних операцій на підприємстві.
39. Облік, аналіз та контроль цінних паперів.
40. Формування обліково-аналітичної інформації про фінансові інвестиції підприємства.
41. Організація та методика обліку та аналізу фінансових інвестицій підприємства.
42. Організація і методика обліку та аналізу дебіторської заборгованості підприємства.
43. Облік і аудит дебіторської заборгованості на підприємстві.
44. Бухгалтерський облік дебіторської заборгованості та аналіз її впливу на фінансовий стан підприємства.
45. Обліково-аналітичне забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства.
46. Облік, аналіз та контроль розрахунків з покупцями та замовниками.
47. Організація і методика обліку і аналізу забезпечень.
48. Формування облікової інформації про податкові розрахунки підприємств, їх аналіз і контроль.
49. Облік і аудит розрахунків за соціальним страхуванням на підприємстві.

50. Облік, аналіз і аудит розрахунків з бюджетом на підприємстві.
51. Облік, аналіз та контроль розрахунків з бюджетом за загальнодержавними податками і платежами.
52. Облік, контроль та аналіз кредиторської заборгованості в системі управління діяльністю підприємства.
53. Облік, аналіз та контроль розрахунків з бюджетом за місцевими податками і платежами.
54. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит операцій з нарахування та сплати податку на прибуток підприємства.
55. Облік і аудит розрахунків за продукцію, роботи, послуги на підприємстві.
56. Облік і аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.
57. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз розрахунків з різними кредиторами на підприємстві.
58. Облік, контроль і аналіз поточних зобов'язань підприємства.
59. Облік, контроль і аналіз довгострокових зобов'язань підприємства.
60. Облік і аудит (контроль) розрахунково-кредитних операцій на підприємстві.
61. Облік і аудит праці, заробітної плати та розрахунків з працівниками (службовцями) на підприємстві.
62. Облік, аналіз та контроль використання трудових ресурсів на підприємстві.
63. Облік, аналіз та контроль розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві.
64. Облік, контроль і аналіз складових власного капіталу підприємства.
65. Організація і методика обліку власного капіталу підприємства та аналіз змін його структури.

66. Методичні підходи та організація обліку та аудиту власного капіталу підприємства.
67. Обґрунтування методичних підходів щодо обліку та аудиту статутного капіталу публічного акціонерного товариства.
68. Методика обліку, аналізу та контролю витрат на виробництво і формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємстві.
69. Облік, контроль і аналіз процесу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на підприємстві.
70. Облік, контроль і аналіз процесу виробництва продукції (товарів, робіт, послуг) на підприємстві.
71. Облік і аудит виробничих витрат на підприємстві.
72. Облік і аудит готової продукції на підприємстві.
73. Організація обліку і аудиту (контролю) процесу реалізації продукції на підприємстві.
74. Облік витрат та калькулювання собівартості продукції в системі управління підприємства.
75. Облік і аудит процесу реалізації продукції на підприємстві.
76. Бухгалтерський облік і аналіз витрат операційної діяльності підприємства.
77. Бухгалтерський облік і аналіз загальновиробничих витрат підприємства.
78. Облік і аудит витрат діяльності на підприємстві.
79. Облік, аналіз та оцінка ефективності маркетингових витрат підприємства.
80. Внутрішній аудит витрат на виробництво та вихід готової продукції підприємства.
81. Облік, аналіз та аудит витрат на виробництво продукції рослинництва на підприємстві.

82. Облік і контроль формування доходів операційної діяльності в системі управління підприємством.
83. Бухгалтерський облік та оподаткування доходів підприємства.
84. Облік і аудит фінансових результатів операційної діяльності на підприємстві.
85. Облік і аудит фінансових результатів діяльності на підприємстві.
86. Системи обліку, оподаткування і звітності та аналіз їх впливу на фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання.
87. Основи складання фінансової звітності підприємства та оцінка його фінансового стану.
88. Методика складання бухгалтерського балансу та аналіз його показників.
89. Методика складання звіту про фінансові результати та аналіз його показників.
90. Методика складання звіту про власний капітал та аналіз його показників.
91. Методика складання звіту про рух грошових коштів та його облікове забезпечення.
92. Формування інформаційної бази для аналізу та контролю фінансового стану підприємства.
93. Організація обліку, аналізу та аудиту фінансового стану сільськогосподарського підприємства.
94. Економічний аналіз фінансового стану підприємства.
95. Організація обліку, аналізу та контролю в умовах застосування електронного документообігу.
96. Організація бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу при різних системах оподаткування підприємств.
97. Організація бухгалтерського обліку та аудиту експортно-імпортних операцій в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

98. Особливості обліку, звітності та оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

99. Особливості обліку в бюджетних установах.

100. Організація управлінського обліку на підприємстві для прийняття рішень.

101. Сучасний стан і проблеми впровадження управлінського обліку на підприємстві.

102. Організація управлінського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві.

***Примітка:** тематика може змінюватись у залежності від спрямованості роботи, тобто мати лише облікову, аудиторську, обліково-аудиторську чи обліково-аналітичну спрямованість.*

Закріплення за студентами тем кваліфікаційних робіт оформлюється наказом ректора ДБТУ за поданням випускової кафедри. Цим же наказом також призначаються керівники кваліфікаційних робіт, до основних функцій яких входять:

- допомога студенту в уточненні теми роботи та розробці її плану;
- орієнтація на збір необхідної для виконання роботи інформації у період переддипломної практики;
- рекомендації щодо законодавчого та нормативного забезпечення наукової, методологічної та спеціальної літератури;
- консультації щодо змісту роботи;
- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- поради щодо оформлення роботи, підготовки доповіді та ілюстративного матеріалу;
- контроль результатів перевірки тексту матеріалів кваліфікаційної роботи на наявність академічного плагіату та внесення коректив у роботу (за необхідності);
- складання відгуку про роботу.

Після затвердження теми та керівника кваліфікаційної роботи, студент отримує завдання до роботи. Метою складання завдання є розробка календарного плану роботи, складання плану, переліку графічного матеріалу та визначення основних напрямів дослідження. Контроль за дотриманням календарного плану написання кваліфікаційної роботи покладається на керівника. Завдання на виконання кваліфікаційних робіт розглядаються на засіданні кафедри, підписують керівники кваліфікаційних робіт і затверджує завідувачка кафедри. Графік виконання та попереднього захисту кваліфікаційних робіт затверджує завідувачка кафедри.

У визначений термін, відповідно до графіка, здобувач зобов'язаний звітувати перед науковим керівником про виконану ним роботу. У разі несвоечасної подачі частин кваліфікаційної роботи на перевірку керівнику здобувач може бути не допущений до захисту кваліфікаційної роботи. Після закінчення роботи керівник підписує її і разом з відгуком подає на кафедру для проведення попереднього захисту. Після того, як здобувач урахував усі зауваження викладачів кафедри і виправив недоліки, переплетену кваліфікаційну роботу разом з відгуком керівника направляють на рецензію.

2.2. Огляд літературних джерел

Робота над кваліфікаційною роботою розпочинається з пошуку та опрацювання літературних джерел, що стосуються теми дослідження. Необхідно переглянути всі види джерел за напрямом дослідження. Підбір літератури доцільно починати з аналізу тих джерел, які є рекомендовані за базовими дисциплінами для спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Ознайомлюватися з літературою доцільно у наступній послідовності:

- нормативно-законодавчі документи (спочатку Кодекси, закони, після цього – підзаконні акти);
- дані Державної служби статистики України;

- наукові видання (монографії, наукові статті, тези доповідей на конференціях);
- періодичні видання (статті фахових та спеціалізованих видань) та статистичні дані.

Здобувачу рекомендовано розглянути в своїй кваліфікаційній роботі наукові праці викладачів ДБТУ, що займаються вирішенням проблемних питань за цим же напрямом дослідження.

Пошук нормативно-правових актів доцільно здійснювати у довідковій системі офіційного порталу Верховної Ради України – www.rada.gov.ua (www.rada.kiev.ua). Перевагами даного джерела є отримання документа з урахуванням численних змін, внесених до нього, і наявність посилань до інших нормативних актів. Для отримання інформації, що знаходиться в НП(С)БО, МСА, можна скористатися професійними бухгалтерськими порталами та сайтами професійних видань. Вивчення періодичних видань рекомендується здійснювати, перш за все, за останні три роки. Під час підбору літератури не слід відбирати якомога більше джерел. Ознайомлення з літературою дає можливість опанувати проблематику в найважливіших питаннях теми і розпочати планування своєї діяльності з написання роботи. Перед початком написання роботи слід усвідомити, що від студента вимагається серйозна власна творча діяльність щодо вивчення та оцінки змісту літературних першоджерел.

Оскільки кваліфікаційна робота носить науково-прикладний характер, то при вивченні літератури слід виявити дискусійні питання за темою, що вивчається. При знаходженні таких питань слід навести висловлювання ряду авторів, які базуються на різних позиціях, дати критичну оцінку їхнім точкам зору і висловити власне судження щодо даного питання. Викладення поглядів інших дослідників і формування власної позиції підвищують цінність роботи.

У кваліфікаційній роботі дозволяється тільки надавати цитати науковців з посиланням на використане джерело. Переписувати, копіювати,

тексти з посібників, монографій, наукових статей, копіїувати, фабрикувати та фальсифікувати одержані результати суворо заборонено, оскільки це є проявом академічної недоброчесності здобувача.

3. Рекомендації до структури та змісту кваліфікаційної роботи ОС «Бакалавр»

Кваліфікаційна робота – це самостійне наукове дослідження, що виконує студент факультету економічних відносин та фінансів на завершальному етапі здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в ДБТУ з використанням набутих теоретичних знань і практичних навичок та служить критерієм оцінки рівня підготовки випускника відповідно до вимог Стандарту вищої освіти України. Кваліфікаційна робота повинна бути самостійним науковим дослідженням. Кваліфікаційна робота має відповідати наступним вимогам: наявність практичної значимості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; наявності елементів творчості; використання наукових методів пізнання; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості. Ознаками якості кваліфікаційної роботи повинні бути:

- чіткість і логічна послідовність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;
- стислість і точність формулювань, які виключають неоднозначність тлумачення;
- конкретність викладання результатів дослідження;
- обґрунтованість рекомендацій та пропозицій.

Кваліфікаційна робота повинна мати певну логічність побудови, послідовність і завершеність розгляду відповідного кола питань. Загальний обсяг кваліфікаційної (бакалаврської) роботи включає основну частину та список використаних джерел. Рекомендований обсяг основної частини

кваліфікаційної (бакалаврської) роботи – 55-65 сторінок (не включаючи таблиць і рисунків, що займають окрему сторінку, списку використаних джерел та додатків).

Рекомендована така структура роботи:

1. Титульна сторінка.
2. Завдання на виконання кваліфікаційної роботи.
3. Зміст.
4. Вступ (до 3 с.).
5. Розділ 1 – теоретико-методичний (не менше 15 с.).
6. Розділ 2 – дослідницько-аналітичний (не менше 15-20 с.).
7. Розділ 3 – проектно-рекомендаційний (не менше 15-20 с.).
8. Висновки та пропозиції (до 3 с.).
9. Список використаних джерел.
10. Додатки.
11. Виробничий відгук (*надають окремо і у кваліфікаційній роботі не брошурують*).
12. Реферат (дод. М) (*надають окремо і у кваліфікаційній роботі не брошурують*).
13. Відгук наукового керівника (дод. Е) (*надають окремо і у кваліфікаційній роботі не брошурують*).
14. Внутрішня рецензія (дод. К) (*надають окремо і у кваліфікаційній роботі не брошурують*).

Зміст кваліфікаційної роботи повинен містити перелік основних структурних підрозділів, які мають відображати досягнення поставленої мети і вирішення завдань дослідження. Структура плану роботи може варіюватися відповідно до обліково-аналітичної чи обліково-аудиторської спрямованості теми кваліфікаційної роботи. Зміст кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинен містити такі дані: вступ; найменування трьох розділів, кожен з яких складається не менше ніж

з двох підрозділів; висновки та пропозиції до роботи в цілому; список використаних джерел, додатки.

Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами з напівжирним виділенням. Заголовки підрозділів – малими літерами (крім першої великої) з напівжирним виділенням. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Розділи нумерують арабськими цифрами (РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, РОЗДІЛ 3), а підрозділи двома цифрами – де перша цифра означає номер розділу, а друга – підрозділу (1.1.; 1.2.; 1.3.).

На випусковій кафедрі передбачена можливість підготовки кваліфікаційних (бакалаврських) робіт двох орієнтовних профілів:

- обліково-аудиторський профіль;
- обліково-аналітичний профіль.

Наголосимо, що даний поділ є умовним, а кваліфікаційні роботи можуть бути виключно облікової, аудиторської спрямованості чи стосуватися оподаткування господарських операцій чи податкового контролю.

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи і слугує джерелом бібліографічної інформації, необхідної для обробки та пошуку документа. Він містить інформацію:

- назва вищого навчального закладу;
- назва кафедри, на якій виконувалася кваліфікаційна робота;
- вид викладу наукового матеріалу – кваліфікаційна робота;
- освітньо-кваліфікаційний рівень – «Бакалавр»;
- назва кваліфікаційна роботи (без слова «тема»);
- прізвище, ім'я, по батькові дипломника (у називному відмінку);
- прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання наукового керівника;
- місце виконання і рік написання роботи.

Стандартне оформлення титульного аркуша наведене в додатку Б.

Завдання на виконання кваліфікаційної роботи носить інформативний характер щодо підприємства, яке виступає об'єктом дослідження в кваліфікаційній роботі. В ньому наводиться прізвище, ім'я, по батькові автора, тема кваліфікаційної роботи, короткі методичні рекомендації до теми та графік її виконання.

План-графік визначає черговість і терміни виконання окремих видів підготовчої роботи та розділів роботи, оформлення додатків, подання роботи на кафедру, зовнішнє рецензування. Разом з завданням він приймається до неухильного виконання студентом і використовується для контролю за ходом виконання і оформлення роботи. В разі систематичного невиконання студентом календарного графіка виконання роботи керівник кваліфікаційної роботи повідомляє у деканат та завідувачці кафедри.

Типовий бланк завдання на виконання кваліфікаційної роботи розміщують безпосередньо після титульного аркуша. Бланк завдання наведено в додатку В.

Зміст кваліфікаційної роботи розташовують безпосередньо після завдання на виконання кваліфікаційної роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів. Титульний аркуш, завдання, зміст та перша сторінка вступу не нумеруються, але включаються до загальної кількості сторінок в роботі. Приклад оформлення змісту кваліфікаційної роботи подано в додатку Д.

Вступ – та частина кваліфікаційної роботи, яка дає загальне уявлення про конкретний напрям наукового пошуку і містить необхідні кваліфікаційні характеристики проведеного наукового дослідження. У вступі необхідно обґрунтувати актуальність, мету, завдання теми, визначити об'єкт, предмет, методи дослідження, інформаційні джерела дослідження, навести апробацію результатів (за наявності).

Обґрунтування актуальності теми кваліфікаційної роботи передбачає розкриття ступеня важливості і соціальної значущості напряму дослідження для розвитку сучасної теорії і практики обліку, оподаткування, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій економіці України. Студент повинен оцінити стан наукової розробленості визначеної проблеми на основі стислого аналізу літературних джерел, вказати на коло науковців, які займалися її розробкою, висвітлити проблематику їх досліджень і наголосити на маловивчених або зовсім невивчених моментах. Необхідно сформулювати проблемні питання, які потребують негайного вирішення як на законодавчому рівні, так і на організаційному рівні управління підприємством.

Від формулювання актуальності теми необхідно перейти до формулювання мети і конкретних завдань, які вирішуватимуться відповідно до визначеної мети.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз чинної методики обліку, оподаткування, аналізу та аудиту (контролю) конкретного об'єкта (запаси, витрати, доходи тощо), виявлення недоліків в обліковій системі підприємства та розробка пропозицій щодо вдосконалення напряму дослідження відповідно сучасним умовам господарювання.

Визначення завдань дослідження рекомендується робити у формі переліку дій дослідника, використовуючи такі формулювання: «проаналізувати...», «описати», «оцінити», «вивчити...», «визначити...», «встановити взаємозв'язок», «виявити...», «обґрунтувати...», «встановити...», «знайти...» тощо.

Завдання кваліфікаційної роботи ОС «Бакалавр» повинні охоплювати весь перелік питань, які будуть розглянуті в кожній частині роботи:

- описати економічну природу об'єкта обліку;
- розглянути існуючі аналітичні ознаки об'єкта обліку та підготувати власну класифікацію для цілей підприємства;
- проаналізувати стан нормативно-законодавчої бази обліку об'єкта;

- надати загальну характеристику діяльності підприємства, на базі якого виконується робота;
- визначити загальні питання облікового відображення об'єкта дослідження (документальне оформлення);
- розкрити методичні аспекти синтетичного та аналітичного обліку об'єкта дослідження;
- з'ясувати вплив особливостей використовуваної технології чи видів діяльності об'єкту дослідження на його облікову політику та формування звітності;
- проаналізувати стан технічного та програмного забезпечення обліку об'єкта;
- визначити недоліки в обліковому процесі за напрямом дослідження;
- зробити аналіз об'єкта на основі обраної методики;
- розкрити організаційно-методичні аспекти проведення аудиту (зовнішнього або внутрішнього) в розрізі об'єкта дослідження.

Об'єктом дослідження є процес обліку, оподаткування, аналізу, аудиту (контролю) конкретного об'єкта.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, оподаткування, аналізу і аудиту (контролю) об'єкта.

Інформаційною базою роботи є Кодекси України, закони і нормативні акти, НП(С)БО, МСА, що згадуються в роботі, наукові роботи вітчизняних та зарубіжних авторів, що внесли найбільш відчутний вклад у рішення проблеми. Доцільно показати, на якому саме фактичному матеріалі виконана робота.

Апробація результатів дослідження. Слід указати, на яких наукових конференціях, семінарах тощо оприлюднено результати досліджень, включені в роботу.

Публікації. Необхідно зазначити, у яких статтях у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковано результати роботи.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Коротко наводиться інформація про обсяги роботи, структурні елементи, кількість таблиць, рисунків та додатків.

Приклад. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій і списку використаних джерел, який налічує 75 найменувань й розміщений на 9 сторінках. Загальний обсяг роботи – 74 сторінки, з якого основного тексту – 65 сторінок. Кваліфікаційна робота містить 10 таблиць, 9 рисунків, 10 додатків.

Основна частина кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

В основній частині кваліфікаційної роботи автор повинен виявити уміння лаконічно, логічно й аргументовано подавати науковий матеріал, виконуючи при цьому усі вимоги, що висувуються до друкованих робіт.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається із трьох розділів. Кожен розділ починають з нової сторінки. Розділи поділяються на підрозділи (2-3). Кожен підрозділ повинен містити закінчену інформацію. Кількість підрозділів визначається студентом разом із керівником кваліфікаційної роботи. Обсяг викладення матеріалу з кожного підрозділу має бути приблизно однаковим – в межах 8 – 9 сторінок.

В основній частині роботи викладаються теоретичні та методологічні положення, проблемні питання, дискусійні і невирішені аспекти теми, науково-обґрунтовані, соціально-економічні, професійно-орієнтовані рішення.

При визначенні змістовного наповнення основної частини кваліфікаційної роботи за основу слід обрати тему з Переліку тем, яка може коригуватися за узгодженням з керівником роботи.

В основній частині тексту обов'язково слід робити посилання на використані літературні джерела. Посилання позначається цифрою у квадратних дужках відповідно до номера джерела у списку використаних джерел, наприклад [7] чи [17; 52]. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [28, с. 9]. Посилаючись на літературні джерела, інформацію з яких використано у кваліфікаційній роботі, слід дотримуватися певних правил. Використовуючи матеріали і відомості з монографій, також слід зазначити номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела, на яке зроблено посилання в роботі.

Загальні вимоги до цитування такі:

– текст цитати треба починати і закінчувати лапками і наводити в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зберігаючи авторське написання;

– цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці);

– кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело (наприклад [4, с. 35]).

Перший розділ кваліфікаційної роботи є теоретичним і включає розкриття економічного змісту об'єкта обліку, критерії визнання і оцінку його вартості; підходи до класифікації з метою управління активом (зобов'язанням, власним капіталом); стан законодавчого, нормативного забезпечення обліку, аналізу, аудиту (контролю) відповідного об'єкта. В характеристиці нормативно-правового регулювання обліку недоцільно наводити перелік законів, постанов, наказів тощо. Повинен бути зроблений їх огляд з точки зору забезпечення облікового, аналітичного та контрольного процесів. Нормативна база обліку повинна містити Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову

звітність в Україні», Податковий Кодекс України, Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку стосовно об'єкта, Міжнародні стандарти аудиту, Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, Інструкцію про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань тощо. Використання літературних та нормативних джерел у роботі та наведення цитат з них супроводжується обов'язковим посиланням на відповідне джерело. Огляд повинен повно і систематизовано відображати стан предмета дослідження. Відомості, що містяться у ньому, повинні дозволяти об'єктивно оцінювати науково-прикладну значимість досліджуваної проблеми, правильно вибирати шляхи і засоби досягнення мети, поставленої в роботі.

Результатом теоретичного розділу повинна бути повна теоретико-методологічна концепція предмета дослідження, напрямки пошуку шляхів розв'язання проблеми, поставленої в кваліфікаційній роботі.

Другий розділ є основним в кваліфікаційній (бакалаврській) роботі, а за своїм характером – дослідницьким. Цей розділ кваліфікаційної роботи повинен включати *загальну характеристику діяльності підприємства*, на базі якого виконується робота, якісний та кількісний аналіз вирішення досліджуваного завдання в умовах діяльності підприємств. При описі характеристики підприємства необхідно з достатнім ступенем повноти подати наступні відомості про нього: назва підприємства; форма власності; профіль його роботи; розмір підприємства, чисельність співробітників, характеристика продукції, що випускається, або послуг, що надаються, їх специфіка. Студенту необхідно визначити напрями діяльності підприємства, наявність перспективних шляхів розвитку; становище підприємства на сегменті ринку, на якому воно діє; механізм управління на підприємстві; структуру підприємства (бухгалтерії), взаємодія відділів, їхні функції. В таблиці необхідно представити основні показники діяльності дослідженого підприємства за звітний та

попередній період, дані якої дозволять здійснити аналіз господарської діяльності. Кількість аналітичних таблиць та досліджуваний діапазон показників можуть коливатися залежно від суджень керівника кваліфікаційної роботи та здобувача, а також специфіки об'єкта дослідження. У додатку Л наведено орієнтовний перелік показників, що дозволяють оцінити динаміку показників розміру підприємства.

Завершується перший розділ кваліфікаційної роботи коротким висновком, де визначається роль об'єкта дослідження в системі підприємства, його понятійний апарат, достатність нормативно-правового забезпечення для організації об'єкта обліку на підприємстві.

Студент повинен здійснити аналіз облікової політики підприємства в рамках обраного питання дослідження, інформаційною основою якого виступає Наказ про облікову політику підприємства, дані первинного та поточного обліку, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, звітність.

Необхідно в другому розділі розкрити методичні аспекти первинного обліку об'єкта дослідження, зазначити, які форми первинних документів застосовує підприємство, описати спосіб їх оформлення. Також слід навести або розробити робочий план рахунків з обліку об'єкта, охарактеризувати рахунки та субрахунки, навести господарські операції з обліку об'єкта, необхідні розрахунки на числових прикладах (нарахування заробітної плати, списання виробничих запасів, розподіл загальноновиробничих витрат, нарахування амортизації необоротних активів, визначення фінансового результату тощо), зазначити форму обліку (дати характеристику реєстрів синтетичного та аналітичного обліку об'єкта) та її доцільність. Студент в кваліфікаційній роботі повинен приділити увагу питанням відображення об'єкта дослідження в формах фінансової та управлінської звітності. В одному з підрозділів доцільно провести порівняльний аналіз обліку об'єкта в вітчизняній та зарубіжній практиці.

Обов'язково приділяється увага технічному та програмному забезпеченню обліку об'єкта. Слід провести аналіз програмного забезпечення для організації обліку об'єкта дослідження, описати засоби технічної обробки та передачі облікових даних, застосування програмного забезпечення з визначенням функціональних можливостей програм або управлінських інформаційних систем. У процесі аналізу стану організації облікового процесу об'єкта на конкретному підприємстві обов'язково визначаються недоліки в організації або методиці (відсутність типових форм первинного обліку або їх недосконалість, недостатня деталізація робочого плану рахунків, відсутність організації приймання первинних документів, відсутність (недостатність, неекономічність) автоматизації обліку та надаються конкретні пропозиції щодо раціоналізації облікового процесу на підприємстві (розробляються макети форм первинних документів, облікових реєстрів, або визначаються необхідні їх показники, структура побудови; уточнюються рахунки (субрахунки), удосконалюється організація аналітичного обліку об'єкта; уточнюється або пропонується нова схема запису на рахунках операцій з об'єктом обліку; описуються переваги запропонованого технічного та програмного забезпечення тощо).

Важливим в цьому розділі кваліфікаційної роботи є всебічний розгляд та оцінка ступеня вирішення досліджуваних проблем на підприємствах з метою виявлення позитивних сторін. У процесі аналізу стану методичного забезпечення обліку об'єкта на конкретному підприємстві обов'язково визначаються як позитивні сторони, так і недоліки.

Зміст і структура цієї частини роботи залежать від теми і основних завдань дослідження. Обов'язковою є власна оцінка автора щодо виявлених тенденцій та обґрунтування висновків і пропозицій, спрямованих на вирішення проблемних питань.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи розкривається методика аналізу, оподаткування, аудиту (зовнішнього або внутрішнього) або контролю об'єкта дослідження на конкретному підприємстві.

Повнота аналізу визначається залежно від назви теми кваліфікаційної роботи і ключового слова: «оцінка», «управління», «аналіз» тощо. Студентом в підрозділі розкривається мета аналізу (прийняття рішення щодо підвищення ефективності управління активом, розробки нової стратегії розвитку, визначення пріоритетних напрямків розвитку тощо) та завдання аналізу (оцінка об'єкта аналізу, виявлення чинників, що вплинули на об'єкт, встановлення причин, які викликали вплив чинників, визначення величини резервів та розробка заходів щодо використання виявлених резервів). Аналіз динаміки основних показників здійснюється на основі даних, які були отримані на досліджуваному підприємстві за попередні роки, а оцінка впливу різноманітних чинників, виявлення резервів – при використанні фактичних і планових даних за звітний рік або фактичних даних за попередній рік. Рекомендується результати розрахунків представляти в табличному вигляді (дод. Л), використовувати схеми, графіки. Висновки з проведеного аналізу знаходять відображення в тексті висновків в цілому по роботі.

У роботах обліково-аудиторського профілю в окремому підрозділі приділяється увага процесу аудиту (контролю) на підприємстві, де висвітлюються наступні питання: методика аудиторської перевірки предмету дослідження (послідовність дій аудитора, програму аудиторської перевірки, тест системи обліку базового підприємства та інші елементи). Студентом розробляються контрольні та аналітичні таблиці. Грунтуючись на опис обраної методики аудиту слід навести перелік порушень, які можуть бути виявленими в ході аудиторської перевірки, та навести результати такої перевірки, якщо вона проводилася на базі практики.

У роботах обліково-аналітичного профілю у третьому розділі доцільно оцінити тенденції та аналітичні розрахунки, пов'язані з обраною темою роботи. Слід навести аналітичні розрахунки щодо оцінки впливу факторів на досліджувані показники, динаміку розвитку виробничих параметрів

підприємств тощо. У розділі мають бути відповідні пропозиції та висновки автора, наведені в тексті розділу і додатках.

За бажанням у даному розділі студент може відобразити аспекти використання облікової інформації в системі управління підприємством (висвітлити зв'язок функції обліку з іншими функціями управлінського циклу) або представити матеріал у розрізі будь-якої з тем навчальної дисципліни «Управлінський облік».

Висновки

Висновки кваліфікаційної роботи розпочинають з нової сторінки безпосередньо після викладу основної частини роботи. ***Кваліфікаційна (бакалаврська) робота містить лише загальні висновки у роботі в цілому.***

У висновках з кваліфікаційної роботи формулюються практичні рекомендації та пропозиції, що випливають з дослідження. Висновки повинні відповідати поставленим меті та завданням. Звичайно кожному з поставлених у вступі завдань відповідає не менше одного висновку або пропозиції.

Оцінювання кваліфікаційної роботи починається із з'ясування відповідності між поставленими у вступі завданнями і зробленими висновками. Висновки мають бути короткими, містити чіткі формулювання, які органічно та логічно пов'язані з основним змістом роботи, з поставленими у вступі завданнями. Не слід повторювати те, про що написано в основній частині, і приводити новий фактичний матеріал. Не треба формулювати висновки ширше, ніж того вимагає дана тема. Не можна наводити положення, які не підтверджені в роботі конкретним матеріалом. Кваліфіковано висновки нумеруються по пунктах – перше... (по-перше), друге... (по-друге) і так далі, а кожний пункт висновків складається з двох частин – твердження («зтверджуємо, пропонуємо наступне...») і доказу («тому, що...», «на підставі...»).

У висновках коротко описують результати, отримані у процесі роботи, наводять головні наукові та практичні результати досліджень, аргументуючи

кількісними та якісними показниками. Висновки повинні інформувати про досягнення мети дослідження й виконання конкретних поставлених завдань. Доцільно висловити власне бачення подальших перспектив дослідження проблеми.

Список використаних джерел

Список джерел повинен бути наведений після висновків з нової сторінки. Бібліографічний опис складають безпосередньо за використаними друкованими виданнями повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв.

Кількість найменувань у списку – не менше 70 позицій, які обов’язково включають джерела іноземними мовами (монографії, статті, збірники, тощо). Обов’язково слід включати у перелік використаних джерел посилання на Інтернет-ресурси, дотримуючись загальноприйнятих вимог оформлення такого запису. Бібліографічні описи наводять у порядку їх згадування в тексті або в алфавітному порядку відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

Додатки

Після переліку використаних джерел з нової сторінки розташовують додатки, які містять матеріал, що: є необхідним для повноти кваліфікаційної роботи, але його включення в основну частину роботи може змінити упорядковане і логічне уявлення про роботу; через великий обсяг не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи. У додатки можуть бути включені: додаткові ілюстрації або таблиці; матеріали, що через великий обсяг, специфіку викладу або форми представлення не можуть бути внесені в основну частину (первинні документи, зведені документи, звітність); формули, розрахунки, вироблені при розробці економіко-математичної моделі і при здійсненні автоматизації облікових робіт і т. ін.).

4. Основні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

4.1. Мова і стиль

Кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти слід виконувати державною мовою.

Мовностилістичне оформлення роботи зумовлено особливостями наукового стилю:

- формально-логічний спосіб викладення матеріалу, наявність міркувань, що сприяють доказу істини, обґрунтуванню основних висновків дослідження;
- смислова завершеність, цілісність і зв'язність думок;
- цілеспрямованість, відсутність емоційного забарвлення наукового тексту.

Спеціальні терміни дозволяють у короткій формі давати розгорнуті визначення та характеристики наукових фактів, понять, процесів, явищ. Слід уважно підходити до вибору наукових термінів і визначень, посилаючись при цьому на авторитетні джерела (підручники, довідкові та нормативні видання тощо). Щоб уникнути суб'єктивних суджень і акцентувати основну увагу на предметі висловлювання, у тексті застосовують переважно викладення від третьої особи («...автор рекомендує») або від першої особи множини («...на нашу думку», «...зазначаємо, що»), часто використовують безіменну форму подачі інформації («...як було сказано»). Текст кваліфікаційної роботи необхідно старанно вчитати і перевірити на наявність орфографічних і стилістичних помилок.

4.2. Текст

Кваліфікаційні роботи здобувачів повинні бути надруковані на комп'ютері з використанням середовища Windows з одного боку аркуша білого паперу форматом А4 (210 x 297 мм) у вигляді суцільного тексту, ілюстрацій і

таблиць. Гарнітура шрифту типу **Times New Roman** розміром (кеглем) **14** пт. Міжрядковий інтервал – **полуторний** (множина 1,5).

Текст слід набирати, дотримуючись наступних полів: верхнє і нижнє – не менше **20 мм**; праве – не менше **10 мм**; лівє – не менше **30 мм**.

Абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи і рівним **1,25 см** (або 5 символам). При виконанні роботи необхідно дотримувати рівномірну щільність, контрастність і чіткість зображення по всій роботі.

Усі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути чіткими й однаково чорними по всій роботі. Окремі слова, формули, знаки, що вписуються в текст, повинні бути чорного кольору: щільність вписаного тексту повинна бути максимально наближеною до щільності основного зображення. Помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти підчищенням або зафарбовуванням білим кольором і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого від руки.

Заголовки структурних елементів роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ ...», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами, розташовуючи в центрі рядка.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовків структурних елементів роботи не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Кожен структурний елемент роботи слід починати з нової сторінки.

Відстань між заголовком і наступним або попереднім текстом повинна бути в межах **20 мм**, однакова по всій роботі. Заголовок наступного підрозділу та початок його тексту розташовують на тій же самій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Кожен розділ кваліфікаційної роботи починають з нової сторінки.

4.3. Переліки

За необхідності, всередині розділів і підрозділів можуть бути приведені перерахування. Перед перерахуванням ставлять двокрапку. Для першої деталізації перерахування варто використовувати арабські цифри з дужкою. Наприкінці ставиться крапка з комою або двокрапка, якщо є подальша деталізація. Перед кожною позицією подальшого перерахування другого рівня деталізації можна ставити малу літеру української абетки з дужкою. Наприкінці ставиться крапка з комою. Після останнього пункту перерахування ставиться крапка. Перерахування нумерують з абзацного відступу.

Переліки, які є в тексті, рекомендується оформляти на такий зразок.

Для прийняття рішень витрати класифікують:

- а) в залежності від змін обсягів виробництва;
 - 1) постійні;
 - 2) змінні;
- б) в залежності від впливу рішення:
 - 1) релевантні;
 - 2) нерелевантні.

Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня – з відступом відносно місця розташування переліків першого рівня.

4.4. Нумерація

Сторінки кваліфікаційної роботи варто нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації по всьому тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки наприкінці. Титульний лист, завдання, реферат, зміст та першу сторінку вступу включають у загальну нумерацію сторінок, але номер на цих сторінках не проставляють. Ілюстрації і таблиці, розташовані на окремих сторінках, включають до

загальної нумерації сторінок робіт. Номер на цих сторінках проставляється. Розділи та підрозділи робіт слід нумерувати арабськими цифрами.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка посередині друкують заголовок розділу.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу ставлять крапку, наприклад: 1.1.; 1.2.

Інші структурні елементи роботи («ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ») не нумерують.

Не допускається розміщувати заголовок підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований тільки один рядок тексту. У такому випадку підрозділ слід починати з наступної сторінки.

З нової сторінки друкуються тільки вступ, розділи, висновки (заклучні), список використаних джерел, додатки. Підрозділи кожного розділу друкуються в тексті.

4.5. Оформлення ілюстрацій

Ілюстрації (рисунок, діаграма, графік, схема) в кваліфікаційній (бакалаврській) роботі варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно давати посилання на джерело, з якого запозичена ілюстрація. Назви схем, рисунків, графіків, діаграм, креслень розташовують під ілюстрацією. При необхідності під ілюстрацією розташовують роз'яснювальні дані.

Ілюстрації варто нумерувати арабськими цифрами за порядковими номерами в межах розділу, за винятком ілюстрацій, що наводяться в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера

ілюстрації, розділених крапкою. Ілюстрація позначається словом «Рисунок», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних (Приклад: Рис. 1.1).

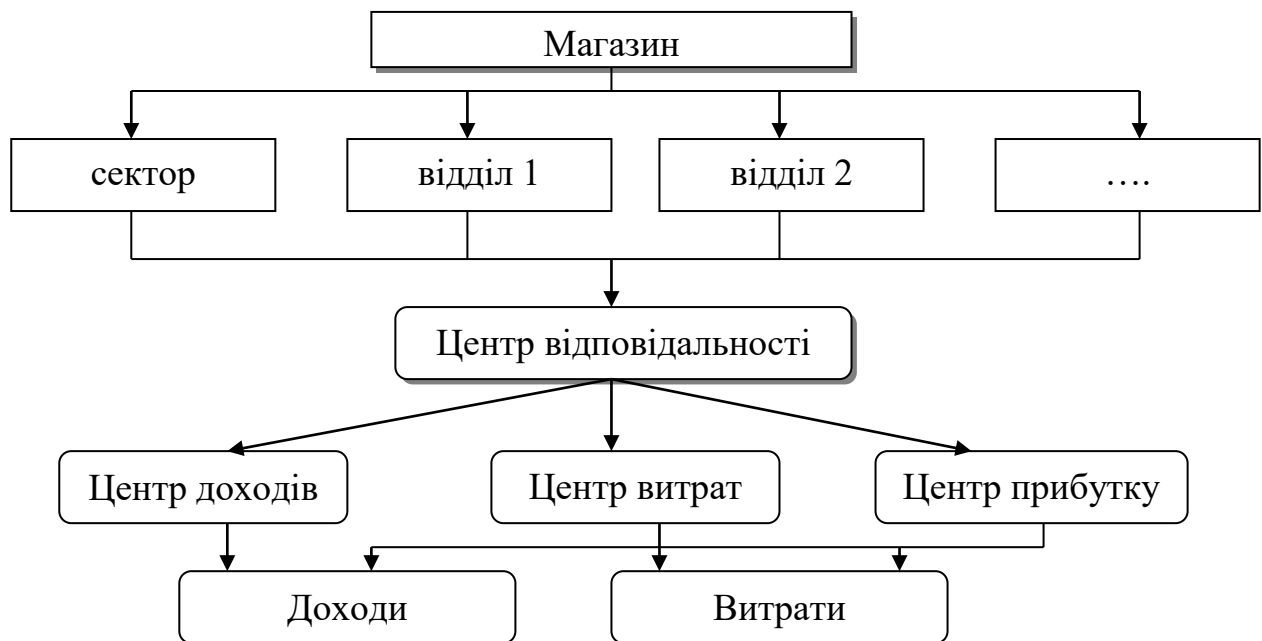

Рис. 1.1. Структура центрів відповідальності підприємств роздрібно́ї торгівлі

Відстань від тексту до ілюстрації і від ілюстрації до тексту – один рядок, якщо ілюстрація вбудовується у структуру тексту, тобто розташована не на окремій сторінці. Оформлення ілюстрацій необхідно виконувати з розрахунком на те, що вони повинні бути інформативними та достатньо простими для сприйняття.

4.6. Оформлення таблиць

Таблицю в кваліфікаційній (бакалаврській) роботі варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці/сторінках, якщо таблиця надто велика для її вбудовування у структуру тексту. Посилання в тексті повинні бути на всі таблиці.

Таблиці нумерують арабськими цифрами за порядковим номером в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться в додатках.

Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують безпосередньо над таблицею і друкують посередині рядка.

Слово «Таблиця» друкується курсивом маленькими літерами, крім першої великої, і розташовується над назвою таблиці. Назва таблиці друкується напівжирним шрифтом маленькими літерами, крім першої великої. Назва повинна бути короткою і відбивати зміст таблиці (Приклад: табл. 1.1.)

Таблиця 1.1

**Коефіцієнти парної кореляції між рентабельністю продаж і чинниками,
що її визначають**

Чинники	<i>x1</i>	<i>x2</i>	<i>x3</i>	<i>x4</i>	<i>x5</i>	<i>x6</i>	<i>x7</i>	<i>x8</i>
Коефіцієнт кореляції	0,86836	-0,68014	-0,71041	0,71277	0,64706	0,83928	0,96029	-0,15771

У випадку, коли розмір таблиці виходить за формат сторінки, таблицю поділяють на частини, які переносять на наступну сторінку/сторінки. При цьому в кожній частині таблиці вказується, що це її продовження (наприклад, «Продовження табл. 1.1»). Над останньою частиною таблиці вказується про закінчення таблиці (наприклад, «Закінчення табл. 1.1»).

Перенесення таблиці на наступну сторінку допускається при написанні не менше двох рядків після «шапки» таблиці. Наприкінці назв таблиць крапки не ставлять. Відстань від тексту роботи до таблиці – один рядок (але не більш 10 мм).

Якщо в таблиці наведені дані, які мають декілька різних одиниць виміру, то необхідно внести до таблиці окрему графу щодо одиниць виміру. У цілому таблиця повинна відображати необхідну у межах цієї таблиці інформацію.

Якщо необхідно привести багато інформації, то краще викласти її за допомогою декількох таблиць.

Слова в тексті таблиці **скорочувати не можна**.

Текст усіх таблиць та ілюстрацій (схем, рисунків, діаграм), що містяться у роботі, повинен бути набраний з дотриманням однакових параметрів (наприклад, шрифт Times New Roman розміром (кеглем) **12 пт**, міжрядковий інтервал – **одинарний**, абзацний відступ – не має або шрифт **Times New Roman** розміром (кеглем) **14 пт**, міжрядковий інтервал – **полуторний** (множина 1,5), абзацний відступ – не має).

4.7. Оформлення формул

Формули і рівняння в кваліфікаційній (бакалаврській) роботі розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються. Невеликі нескладні формули та рівняння, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту. Довгі та громіздкі формули і рівняння розміщують на окремих рядках. Перший рядок починають з абзацного відступу. Для економії місця кілька коротких формул, що впливають одна з іншою і не розділені текстом, можна подати в одному рядку, а не одну під однією.

Формули слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, розділених крапкою, наприклад, формула (3.6) – шоста формула третього розділу.

Номер формули або рівняння вказують на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять у формулу або рівняння, наводять безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони подані у формулі або рівнянні. Перший рядок пояснення починають з нового рядка без абзацного відступу словом «де», без двокрапки. Пояснення значення кожного символу та

числового коефіцієнта варто подавати з нового рядка, пояснювальні символи повинні бути написані на однаковій відстані від краю аркуша, рівняючись по першому символу.

Перенос формул або рівнянь на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, причому знак операції на початку наступного рядка повторюють. При переносі формули або рівняння на знаку операції множення застосовують знак «×». Нумерацію формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо в роботі тільки одна формула або рівняння, їх нумерують порядковою нумерацією в межах розділу.

Відстань від тексту до формули і від формули або/і розшифровки формули до тексту – один рядок.

Приклад:

$$P^{OснД} = \frac{\Pi^P}{B^{OснД}} \times 100 \quad (3.1)$$

де Π^P – прибуток від реалізації (основної діяльності), тис. грн.;

$B^{OснД}$ – сума витрат основної діяльності підприємства, тис. грн.

Формули, що йдуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою.

$$ЧВР = \overline{TЗ} \times Ш, \quad (3.5)$$

$$ЧВР = \overline{Ч} \times ПП, \quad (3.6)$$

$$ЧВР = \overline{ОЗ} \times ФВ \quad (3.7)$$

де $\overline{Ч}$ – середньооблікова чисельність, чол.;

$ПП$ – продуктивність праці, тис. грн./чол.;

$Ш$ – швидкість обігу, об.;

$TЗ$ – товарні запаси, тис. грн.;

$\overline{ОЗ}$ – середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.;

$ФВ$ – фондвіддача, коеф.

4.8. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел містить бібліографічний опис джерел, проаналізованих у процесі дослідження. За списком використаних джерел зазвичай роблять висновки щодо творчого потенціалу автора, рівня його загальної та наукової культури, ступеня фундаментальності проведеного дослідження в кваліфікаційній (бакалаврській) роботі. Тому бібліографія повинна бути бездоганною як за своїм змістом, так і за способом оформлення.

Список джерел розташовують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (у тому числі, Конституція України, Закони України, Укази Президента, Постанови Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України, стандарти обліку, нормативні акти, видані міністерствами та іншими державними органами, наукова, навчально-методична та спеціальна література). Потім – літературні джерела на іноземній мові за алфавітом. Усі посилання наводяться мовою оригіналу.

Не слід посилатися на джерела, з якими студент не знайомився. Бібліографічний опис використаних джерел повинен бути достатньо повним для одержання інформації про предмет джерела і його пошуку.

Бібліографічний опис джерела складається з елементів, які містять інформацію про джерело. Елементами опису є відомості про автора (авторів – їх прізвища та ініціали), назва статті (книги), найменування журналу (збірника), місце і рік видання та ін.

Бібліографічний опис складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи. Зокрема, потрібну інформацію можна одержати зі стандарту «ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Він дає рекомендації, які враховано в наведених нижче прикладах описів архівних документів (табл. 1.2.).

**Приклади оформлення бібліографічного опису у списку
використаних джерел з урахуванням вимог
Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги, підручники та монографії: один автор	<p>1. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.</p> <p>2. Кащена Н. Б. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2021. 389 с.</p> <p>3. Василішин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління аграрними підприємствами в системі ризиків та загроз економічної безпеки: монографія. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 419 с.</p> <p>4. Маренич Т. Г. Облік і звітність за міжнародними стандартами: підручник / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка. Харків : КП «Міська друкарня», 2021. 623 с.</p>
Два автори	<p>1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції: навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.</p> <p>2. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси: конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с.</p>
Три автори	<p>1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.</p> <p>2. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
Чотири і більше авторів	<p>1. Плаксієнко В. Я., Камінська Т. Г., Маренич Т. Г. та ін. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах: підручник / за ред. В. Я. Плаксієнка. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Вид-во «SBA Print», 2022. 508 с.</p> <p>2. Огійчук М. Ф., Беленкова М. І., Сколотій Л. О. та ін. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. 7-ме вид., перероб. і допов. Київ : Алерта, 2016. 1040 с.</p> <p>3. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент: навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p>
Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p>

1	2
Автореферати дисертацій	<p>1. Василюшин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою аграрних підприємств: теорія, методологія, організація: автореф. дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит (за видами економічної діяльності)». Київ : «ІАЕ» НААН. Київ, 2020. 39 с.</p> <p>2. Воскобійник Ю. С. Облікове забезпечення оподаткування прибутку підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит (за видами економічної діяльності)». Київ : «ІАЕ» УААН. Київ, 2007. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Грицишен Д. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління економіко-екологічною безпекою підприємств: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит (за видами економічної діяльності)». Житомир, 2016. 579 с.</p> <p>2. Кашена Н. Б. Методологія формування обліково-аналітичного забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит (за видами економічної діяльності)». Харків : ХДУХТ, 2021. 563 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996–XIV від 16.07.1999 р., зі змінами та доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 15.01.2022).</p> <p>3. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. зі змінами та доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/z0892-99#Text (дата звернення: 15.01.2022).</p>
Матеріали конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Кашена Н. Б. Інноваційні форми реалізації товарів як фактор забезпечення економічної активності торговельних підприємств. <i>Інноваційні технології та інтенсифікація розвитку національного виробництва</i>: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 30 травня 2019 р. Тернопіль : Крок, 2019. С. 122–124.</p> <p>2. Яровая В. В., Василюшин С. И. Украина- Болгария: социально-экономические факторы национальной экономической безопасности. Украина-Болгария-Европейски Съюз: съвременно състояние и перспективи. Сборник с доклади от международна научна конференция. Т. 1. Варна : Наука и икономика, 2016. С. 253–257.</p>
Статті у наукових фахових виданнях України та інших держав	<p>1. Pasko O., Marenych T., Diachenko O., Levytska I., Balla I. Stakeholder engagement in sustainability reporting: the case study of Ukrainian public agricultural companies. <i>Agricultural and Resource Economics</i>. 2021. Vol. 7. No. 1. Pp. 58–80. https://doi.org/10.51599/are.2021.07.01.04.</p> <p>2. Vasylyshyn S., Yarova V. Analytical basis of livestock development as a social factor of economic security strengthening of agriculture. <i>European Science</i>. 2020. Issue 1, pp. 23–28.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Практика бухгалтерського обліку в 2030 році що чекає на нас у майбутньому? 4 прогнози. URL: https://bakertilly.ua/news/id46994 (дата звернення: 10.01.2022).</p> <p>2. Коронавірус та його вплив на бухгалтерський облік та аудит фінансової звітності. URL: https://audit-optim.com.ua/ru/news/180-koronavirus-ta-yoho-vplyv-na-bukhhalterskyi-oblik-ta-audit-finansovoi-zvitnosti (дата звернення: 01.02.2022).</p>

4.9. Додатки

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» і велика літера, що його позначає. Додатки слід позначати послідовно великими літерами абетки відповідно до мови написання роботи (українська, англійська). В українській мові – **за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**. Наприклад, Додаток А, Додаток Б і т.д.

В кваліфікаційній роботі не допускається:

- вживати скорочення слів, крім встановлених правилами орфографії, пунктуації;
- використовувати математичні знаки без цифр, а також знаки №, %;
- подвоювати знаки №, %;
- при переносах розділяти цифри, відділяти одиниці виміру від цифр, відділяти знаки номера, процента від цифр.

5. Подання кваліфікаційної роботи до захисту

Кваліфікаційна робота подається на кафедру за **10 днів** до її захисту.

До захисту робіт допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану і програм. Завершена кваліфікаційна робота підписується виконавцем на останньому аркуші висновків (поряд з підписом ставиться дата закінчення написання праці). Підписи на титульному аркуші не ставлять.

Допуску кваліфікаційної роботи до захисту передуює процедура перевірки її змісту на наявність академічного плагіату.

Про результат проходження перевірки наявності академічного плагіату складається акт, в якому вказується доля оригінального тексту (унікальність). Акт засвідчується підписом відповідальної особи. Завершену і перевірену на наявність академічного плагіату роботу студент подає керівникові для перевірки та підготовки відгуку на неї.

У відгуку керівника (дод. Е) на кваліфікаційну роботу рекомендується висвітлювати рівень використання студентом: теоретичних знань для розв'язання задач аналізу чи дослідження; коректність застосування методик; оцінку якості вирішення завдань аналізу чи дослідження; аналіз та оцінку запропонованих пропозицій дослідника; участь у науково-дослідній роботі впродовж навчання в Університеті; можливість використання пропозицій студента в практиці роботи суб'єкта господарювання; наявність професійних навичок за спеціальністю; загальні висновки та оцінку кваліфікаційної роботи. Керівник оцінює кваліфікаційну роботу записом: «Рекомендується до захисту», а в разі негативної оцінки – «До захисту не рекомендується». У випадку негативного висновку щодо допуску студента до захисту, це питання виноситься на розгляд засідання кафедри за участю керівника.

Рецензування (дод. К) кваліфікаційної (бакалаврської) роботи здійснюють провідні спеціалісти підприємств з обліку та аудиту. Особистий підпис рецензента завіряється печаткою підприємства, де працює рецензент. Рецензія подається в Університет в одному примірнику.

Рецензія повинна містити оцінку: актуальності обраної теми; ступінь розкриття змісту кваліфікаційної роботи та значимість отриманих результатів дослідження для підприємства (або галузі); висновок про можливість наданих студентом практичних рекомендацій в роботі щодо впровадження їх у виробництво. Виходячі зі змісту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та отриманих наукових здобутків студентом рецензент вказує на можливість присвоєння авторові кваліфікації «Бакалавр обліку і оподаткування».

Кваліфікаційна робота подається на зовнішнє рецензування не пізніше, ніж

за 3-5 днів до захисту. Студент знайомиться із змістом рецензії і готує мотивовані відповіді на зауваження рецензента при захисті роботи. Після рецензування ніякі виправлення в роботі не допускаються.

***Примітка:** В умовах воєнного стану рецензувати кваліфікаційну роботу можуть викладачі і кафедр економічного напрямку ДБТУ або інших ЗВО.*

Завершена кваліфікаційна робота, підписана автором, разом з відгуком керівника та рецензією подається на кафедру. Студент, у якого кваліфікаційна робота не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, підготовлена без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного аналізу чи дослідження, обґрунтованих пропозицій, містить академічний плагіат, не має відгуку, рецензії до захисту не допускається.

Після ознайомлення із змістом та оформленням кваліфікаційної роботи завідувачка кафедри приймає рішення про допуск до захисту. До захисту допускають кваліфікаційні роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр», які правильно оформлені, мають позитивний відгук наукового керівника.

У десятиденний термін до захисту кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти перед екзаменаційною комісією кафедрою проводиться попередній захист, на якому заслуховують доповідачів. Попередній захист проводять для роз'яснення здобувачам правил підготовки доповіді, ілюстративного матеріалу для комісії, порядку проведення засідання й інших організаційних питань.

6. Захист кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проводять на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

Для захисту кваліфікаційних робіт щорічно створюється екзаменаційна комісія, до складу якої входять голова та члени комісії. Головою ЕК

призначається фахівець у відповідній галузі або провідний науковець відповідного напрямку наукової діяльності. Персональний склад членів ЕК затверджується наказом ректора не пізніше ніж за місяць до початку роботи ЕК.

Підготовка студента до захисту кваліфікаційної роботи охоплює складання доповіді та ілюстраційного матеріалу (презентації). Виступ має бути пов'язаний з наведеним ілюстраційним матеріалом, на який необхідно посилатися під час доповіді.

Оформлення ілюстраційного матеріалу (презентації) до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Основні результати кваліфікаційної роботи повинні знайти відображення в ілюстраційному матеріалі. Ілюстраційні матеріали повинні бути прошиті в альбомі візуального супроводження, який повинен мати титульний аркуш та основний ілюстраційний матеріал. Титульний аркуш оформляється за зразком кваліфікаційної роботи. Кожна ілюстрація (таблиці, рисунки, текстові документи) повинна бути пронумерована (аркуш 1, аркуш 2...) у правому верхньому куті.

Доповідь студента при захисті кваліфікаційної (бакалаврської) роботи повинна включати:

- повне найменування теми кваліфікаційної роботи і обґрунтування її актуальності;
- результати проведених досліджень;
- рекомендації щодо вдосконалення обліку предмета дослідження з метою отримання достовірної та своєчасної інформації для прийняття;
- висновок про можливість реалізації пропозицій кваліфікаційної роботи та їх подальший розвиток.

Доповідь рекомендується почати: «Шановні члени екзаменаційної комісії, шановні присутні! До вашої уваги пропонується кваліфікаційна робота на тему «...». Завершувати доповідь доцільно фразою: «Доповідь закінчена. Дякую за увагу!».

Рекомендується розробляти мультимедійні форми презентації результатів досліджень, за допомогою програмного забезпечення MS POWER POINT.

Основна мета презентації – це забезпечення стислого та наочного подання основних результатів кваліфікаційної роботи. При створенні презентації студенти повинні вирішити два важливих завдання:

1. Створити короткий анотований конспект свого виступу.
2. Викласти результати аналізу чи досліджень та їх основні положення.

Рекомендована структура презентації:

- 1-й слайд – тема кваліфікаційної роботи, прізвище доповідача та керівника, рік захисту;
- 2-й слайд – мета роботи та проблема дослідження;
- 3-й слайд – об'єкт, предмет, гіпотеза чи схема дослідження;
- на наступних слайдах відображається опис даних, які отримані при аналізі чи дослідженні. На останніх одному-двох слайдах відображаються загальні висновки та рекомендації до впровадження результатів кваліфікаційної роботи. Кількість окремих слайдів презентації залежить від особливостей доповіді студента.

При розробці презентації рекомендується дотримуватися таких вимог:

- тривалість доповіді 5-7 хв.;
- максимальна кількість слайдів не повинна перевищувати 20;
- використовуються ключові слова і фрази, а не речення;
- текстовий матеріал подається у схемах та організаційних діаграмах, числовий – у таблицях або діаграмах;
- матеріал може бути підкріплений графічними зображеннями чи відеофрагментами;
- дотримана логіка викладу та грамотність;
- доповідь студента доповнює інформацію на слайді, а не дублює її;
- ефекти анімації не заважають сприйняттю, а акцентують увагу на потрібних моментах доповіді;

- текст легко читається (мінімальний розмір шрифту 20, напівжирний);
- шаблон оформлення однаковий для всіх слайдів презентації;
- дотримується контраст між текстом, фоном і графікою.

Здобувач має бути присутнім за 30 хв. до початку захисту перед ЕК. Захист починається з оголошення секретарем ЕК прізвища, імені та по батькові здобувача, теми його кваліфікаційної роботи і загальних результатів навчання за програмою (кількість оцінок «відмінно», «добре», «задовільно»), здобутків автора випускової роботи (наукових, творчих, рекомендації випускової кафедри) – до 1 хв. Секретар комісії передає кваліфікаційну роботу і підготовлений ілюстративний матеріал голові комісії (дод. Л), після чого надає слово для доповіді автору роботи.

Дата захисту визначається графіком засідань ЕК, що затверджується ректором Університету та доводиться деканом відповідного факультету до відома голови, членів ЕК та студентів за два тижні до дня початку роботи ЕК. Процедура захисту кваліфікаційної роботи складається з:

- короткого повідомлення автора з демонстрацією презентації;
- відповідей на запитання членів ЕК;
- відповідей на зауваження рецензента;
- підведення підсумків захисту кваліфікаційної роботи, оцінка кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою ЄКТС.

Доповідь здобувача відбувається з використанням ілюстративного матеріалу, винесеного на презентацію. Вона має бути конкретною, змістовною та узгодженою з ілюстративним матеріалом. Паралельно з презентацією результатів досліджень, основні положення слід висвітлити в ілюстративному матеріалі, який надається кожному члену екзаменаційної комісії (не менше чотирьох комплектів). Немає потреби переказувати зміст усіх розділів роботи, слід коротко охарактеризувати об'єкт дослідження, визначити мету і завдання роботи, зробити висновки і пропозиції, акцентувати увагу на їх обґрунтуванні.

В умовах дистанційного навчання може бути передбачена можливість проведення захисту кваліфікаційних робіт у режимі онлайн із використанням програмних продуктів.

Перед початком захисту кваліфікаційних робіт деканати відповідних факультетів подають до ЕК такі документи:

- зведену відомість про виконання студентами навчального плану та отримані ними оцінки;
- кваліфікаційну роботу студента;
- відгук керівника кваліфікаційної роботи;
- рецензію на кваліфікаційну роботу спеціаліста відповідної кваліфікації;
- акт перевірки на наявність академічного плагіату.

Поради студентам для успішного захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи:

- розкривати найбільш значущі результати дослідження;
- використовувати прості слова і прості стверджувальні речення;
- не зловживати цифрами – наводити їх рівно стільки, скільки вимагається для об'єктивного погляду на проблему;
- уникати непотрібних цитат – слід викладати, передусім, власні судження;
- тези доповіді повинні бути зрозумілими та переконливими;
- звернути увагу на правильну вимову слів;
- при виступі з доповіддю слід прагнути до виразності, що залежить від темпу, гучності та інтонації промови, робити наголоси на словах «визначено в процесі дослідження...», «проаналізовано...», «рекомендовано» тощо.

Після закінчення доповіді члени державної екзаменаційної комісії задають здобувачу запитання, на які він зобов'язаний дати повні й вичерпні відповіді (слід давати найкоротшу з всіх можливих відповідей). На запитання слід відповідати впевнено і чітко.

Загальну оцінку кваліфікаційної роботи визначають з урахуванням повноти й оригінальності відбиття нових досліджень у галузі обліку, аналізу,

аудиту й оподаткування і практики щодо відповідної проблеми, глибини розкриття теми в цілому та окремих її частин, здатності здобувача узагальнювати літературний матеріал, якості аналітичних досліджень в обґрунтуванні висновків і пропозицій, ретельності оформлення роботи, чіткості доповіді під час захисту, грамотності і повноти відповідей на запитання членів комісії, присутніх, на зауваження рецензента. Загальні оцінки кваліфікаційних робіт оголошують після закінчення закритого засідання екзаменаційної комісії.

Результати захисту кваліфікаційних робіт визначають оцінками національної шкали («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкали ECTS (A, B, C, D, E, FX) з урахуванням теоретичної, наукової та практичної підготовки здобувачів.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в чотирибальну та шкалу за системою ECTS здійснюється в такому порядку:

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	
A	90-100	«5»	«Відмінно»
B	82-89	«4»	«Добре»
C	74-81		
B	64-73	«3»	«Задовільно»
E	60- 63		
EX	35 -59		
E	0-34	«2»	Кваліфікаційна робота до захисту не допускається

A – 5 (відмінно). Кваліфікаційна робота є бездоганною: тема роботи розкрита повністю, містить елементи новизни, має практичне значення. Структура роботи відповідає встановленим вимогам. Оформлення роботи відповідає встановленим вимогам. Протягом захисту роботи доповідь студента логічна і коротка, проголошена вільно, зі знанням змісту роботи. Ілюстративний матеріал до захисту повністю відображає основні результати роботи. Відповіді на запитання членів комісії правильні та стислі.

В – 4 (добре). Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неприципового характеру: в теоретичній частині поверхнево проведено аналіз літературних джерел або недостатньо використані інформаційні матеріали підприємства. Доповідь студента логічна, проголошена вільно. Ілюстративний матеріал до захисту відображає основні результати роботи. Відповіді на запитання в основному правильні. Оформлення роботи в межах встановлених вимог.

С – 4 (добре). Тема роботи розкрита, але мають місце певні недоліки (недостатньо уваги приділено окремим змістовним складовим роботи, наприклад, заходи і пропозиції, що містяться в третьому розділі, обґрунтовані непереконливо). При цьому доповідь студента достатньо логічна та свідчить про володіння матеріалом. Ілюстративний матеріал до захисту відображає основні результати роботи. Відповіді на запитання в основному правильні, але містять певні недоліки та помилки. Оформлення роботи – в межах встановлених вимог.

Д – 3 (задовільно). Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований. Доповідь прочитана за текстом. Не всі відповіді на запитання членів комісії правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення роботи.

Е – 3 (задовільно). Тема роботи в основному розкрита, але зміст розділів роботи лише поверхнево розкриває досліджуване питання. Мають місце інші недоліки змістовного характеру: невірно сформульована мета роботи, теоретичний розділ не містить у собі відповідних узагальнень, аналітична частина не містить комплексного підходу до проведення відповідного аналізу, а матеріалу третього розділу недостатньо, щоб скласти уявлення про досягнення поставленої мети та завдань дослідження. Не всі відповіді на запитання членів

кваліфікаційної екзаменаційної комісії правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення роботи.

FX – 2 (незадовільно). Нечітко сформульована мета роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхнево, переважає описовість на шкоду системності і глибині. Пропоновані заходи випадкові, з аналізу не впливають, економічне обґрунтування неповне. Оформлення роботи далеке від встановлених вимог. Відповіді на запитання членів комісії помилкові або неповні.

F – 2 (незадовільно). Робота подана науковому керівнику на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням встановлених строків. Структура роботи не відповідає встановленим вимогам. Аналітична частина не підкріплена відповідними статистичними даними конкретного підприємства. Відсутнє економічне обґрунтування пропонованих заходів. Робота в цілому носить реферативний характер. Оформлення кваліфікаційної (бакалаврської) роботи не відповідає встановленим вимогам.

Основними критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є:

- чіткість, повнота і послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- науковість стилю викладення;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до стандартів.

Основними показниками, що впливають на оцінку кваліфікаційної роботи і належать до її змістовної частини, є:

- виконання дослідження на актуальну тему;
- досягнення поставленої мети роботи і відповідних до неї завдань;
- логічність побудови структури роботи і вміння систематизувати і структурувати матеріал;

- уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні погляди з обраного питання;
- відповідність плану і змісту роботи її темі;
- наявність у кваліфікаційній роботі практичних рекомендацій та обґрунтування запропонованих автором рішень, а також елементів наукової новизни;
- аналіз достатньої кількості літературних джерел з обраної тематики;
- самостійність виконання кваліфікаційної роботи;
- наявність у роботі наукової новизни, обґрунтованої та підтвердженої дослідженнями.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінку результатів захисту кваліфікаційних робіт і видачу випускникам дипломів (дипломів з відзнакою) про закінчення університету, отримання вищої освіти і здобуття певної кваліфікації приймають на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. У разі однакової кількості голосів голова комісії має вирішальний голос.

Рішення ЕК про оцінку результатів захисту кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і видачу випускникам дипломів (звичайних або з відзнакою) голова ЕК оголошує здобувачам у день захисту.

Здобувачі, які не атестовані у затвердженій для них строк і не захистили кваліфікаційну роботу, мають право на повторну атестацію в наступний термін роботи ЕК протягом трьох років після закінчення університету на засадах, визначених університетом. Якщо після закінчення здобувачем університету пройшло більше трьох років, право на його повторну атестацію надає університет за погодженням із МОН.

Якщо результати захисту кваліфікаційної роботи не відповідають вимогам державних стандартів і встановленим критеріям, здобувачу, за рішенням ЕК, виставляють оцінку «незадовільно». Якщо захист

кваліфікаційної роботи визнано незадовільним, ЕК встановлює, чи може здобувач подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен опрацювати нову тему, визначену випусковою кафедрою.

Здобувача, який не захистив кваліфікаційну роботу, наказом керівника ЗВО відраховують з університету як такого, що не пройшов державної атестації. Йому видають академічну довідку встановленого зразка із зазначенням, зокрема, результатів державної атестації, назв усіх державних екзаменів та захисту кваліфікаційної роботи, оцінок, які він отримав на кожному етапі державної атестації. До академічної довідки, крім того, додають витяг з протоколу засідання ЕК із зазначенням номера цього протоколу і дати проведення засідання комісії.

7. Список рекомендованих джерел

1. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 10.01.2023).
2. Конституція України: від 28. 06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.01.2023).
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності / Фонд МСФЗ. *Офіційний сайт Міністерства фінансів України*. 2016. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/MSFZ-dlya-MSP.pdf> (дата звернення: 10.01.2023).
4. Податковий кодекс України: від 02.12.2011 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 10.01.2023).
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996–14> (дата звернення: 15.01.2023).
6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-19 XIV зі змінами та доповненнями доповненнями / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 10.01.2023).
7. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 зі змінами та доповненнями. доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/z0892–99#Text> (дата звернення: 15.01.2023).
8. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336–13#Text> (дата звернення: 10.01.2023).
9. Про затвердження Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 зі змінами та доповненнями. доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/> (дата звернення: 10.01.2022).
10. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356. URL:

http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15_44 (дата звернення: 10.01.2023).

11. Акімова Н. С., Асває Азадєн (Лівія), Наумова Т. А., Козуб В. В., Козуб С. О. Моделі формування обліково-аналітичної системи фінансової та управлінської звітності на основі інформаційної платформи МСФЗ. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. 6(47). С. 198-217. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/3867/3715> (дата звернення: 10.01.2023).

12. Акімова Н. С., Наумова Т. А., Нестеренко І. В. Організаційно-методичні аспекти надання знижок та проведення розпродажів на підприємствах роздрібної торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 2(18). Ч. 1. С. 11-15. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/5393> (дата звернення: 10.01.2023).

13. Белєнкова М. І., Василішин С. І. Облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків : «Діса плюс», 2017. 224с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/6819/1/OZK_NP_2017.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

14. Бірченко Н. О., Руденко С. В., Ряснянська А. М. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. № 13. С. 191-197. <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/299> (дата звернення: 10.01.2023).

15. Василішин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення в системі ризиків та загроз економічної безпеки аграрних підприємств України: монографія. Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків : ТОВ «Друкарня Мадрид», 2020. 419 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/9849/1/Vasylishyn_accounting_analytical_assurance_monogr_2020.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

16. Василішин С. І., Ярова В. В. Методичні аспекти бухгалтерського обліку виробничих запасів аграрних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського. 2018. Вип. 21. URL: <http://global-national.in.ua/issue-21-2018> (дата звернення: 10.01.2023).

17. Василішин С. І., Ярова В. В. Новації ведення та організації первинного обліку-2023. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 березня 2023 р. Ч. 1. Львів : ЛНУП, 2023. С. 311-313.

18. Горкавий В. К., Ментей О. С., Ярова В. В. Аграрна статистика: навч. посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2014. 297 с.

19. Кашчена Н. Б. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика : монографія. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2021. 389 с.

20. Кашчена Н. Б., Гаркуша Н. М., Сідорова Т. О., Лисак Г. Г. Аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посібник. Харків : ХДУХТ, 2013. 396 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/11548/1/analiz_hospodars%ca%b9koyi_diyal%ca%b9nosti_NP_2013.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

21. Кашчена Н. Б., Лисак Г. Г., Бойко А. О. Статистичний моніторинг фінансового стану підприємства як інформаційна система підтримки прийняття рішень з його стабілізації. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2009. Вип. 1(1). С. 120-127. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2009_1\(1\)__20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2009_1(1)__20) (дата звернення: 10.01.2023).

22. Кашчена Н. Б. Аналітичне забезпечення управління комерційною діяльністю в контексті діджиталізації та маркетингових інновацій. *Управління соціально-економічними системами на основі підвищення ефективності маркетингових послуг в умовах діджиталізації* : колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Чобіток В. І. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2023. С. 287-307. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/32725/1/Kashchena_MONOHRAFIYA_MTP_2023.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

23. Кашчена Н. Б., Цуканова О. В. Удосконалення методики аналізу виробничих запасів підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2011. Вип. 2(14). С. 128-135. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/18764> (дата звернення: 10.01.2023).

24. Кашчена Н. Б., Чміль Г. Л. Удосконалення обліку капіталу підприємства в інтегрованій інформаційно-аналітичній системі управління. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації* : міжнар. зб. наук. праць. 2015. Вип. 4. С. 87-96. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/9573/1/Kashchena_Chmil_Institute_of_accounting_article_4_2015.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

25. Кашчена Н. Б., Носач Н. М. Облік реалізації товарів в підприємствах торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2016. № 17. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-7-2016.pdf> (дата звернення: 10.01.2023).

26. Кашчена Н. Б., Цуканова О. В., Гаркуша Н. М. Методика економічного аналізу: сутність та елементи. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2014. Вип. 1(19). С. 40-51. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/1800/1/esprstp_2014_1_6.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

27. Кашена Н. Б., Чміль Г. Л. Економічна природа та зміст категорії «капітал». *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2011. Вип. 2(14). С. 144-151. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/18886/1/esprstp_2011_2_24.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

28. Ковалевська Н. С., Бойченко Н. В., Нестеренко І. В. ІТ-аудит як пріоритетний напрям внутрішнього контролю діяльності підприємств готельного бізнесу. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2019. Вип. 2(30). С. 34-45. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/2773> (дата звернення: 10.01.2023).

29. Маренич Т. Г. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: навч. посібник для студентів напряму підготовки «Облік і аудит» у галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво». В 2-х частинах. Ч. 1. Харків : «Міськдрук», 2011. 190 с.

30. Маренич Т. Г. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: аналіз новацій та напрями поліпшення. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 1. С. 76-79.

31. Маренич Т. Г., Гаврильченко О. В. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: навч. посібник для студентів напряму підготовки «Облік і аудит» у галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво». В 2-х частинах. Ч. 2. Харків : «Міськдрук», 2012. 335 с.

32. Маренич Т. Г., Поливана Л. А. Глобальні принципи управлінського обліку та перспективи їх застосування на вітчизняних підприємствах. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. Харків : ХНТУСГ, 2018. Вип. 191. С. 59-65.

33. Маренич Т. Г., Поливана Л. А., Кирильєва Л. О., Шеховцова Д. Д. Трансформація базових підходів до організації управлінського обліку в умовах глобалізації. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. Вип. 1(36). С. 99-107. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i36.227667> (дата звернення: 10.01.2023).

34. Накісько О. В., Руденко С. В., Грідін О. В. Заробітна плата як невід'ємна складова системи мотивації праці. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. Харків : ХНТУСГ, 2019. Вип. 200. 320 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/20310> (дата звернення: 10.01.2023).

35. Наумова Т. А., Акімова Н. С., Топоркова О. В., Кирильєва Л. О., Нестеренко І. В. Господарський контроль: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної та заочної форми навчання. Харків : ДБТУ, 2021. 210 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/6820> (дата звернення: 10.01.2023).

36. Наумова Т. А., Акімова Н. С., Чернікова І. Б., Кирильєва Л. О.

Загальні основи організації бухгалтерського обліку: навчальний посібник. Харків : ХДУХТ, 2019. 168 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/6807> (дата звернення: 10.01.2023).

37. Наумова Т. А., Бойченко Н. В., Нестеренко І. В. Методичні аспекти внутрішнього контролю дебіторської заборгованості торговельних підприємств. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 1(17). Ч. 1. С. 39-46. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11718> (дата звернення: 10.01.2023).

38. Нестеренко І. В. Особливості обліку та аудиту фінансових інвестицій підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 1(15). Ч. 1. С. 136-142. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/17976> (дата звернення: 10.01.2023).

39. Нестеренко І., Ковалевська Н. Становлення облікової політики та її вплив на показники звітності підприємств харчової індустрії. *Економічний аналіз: науковий журнал*. 2021. Том 31. № 3. С. 190-197. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/19942> (дата звернення: 10.01.2023).

40. Огіччук М. Ф., Сколотій Л. О., Беленкова М. І. та ін. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник. 7-ме вид., перероб. і допов. Київ : Алерта, 2016. 1042 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/16592> (дата звернення: 10.01.2023).

41. Плаксієнко В. Я., Мармуль Л. О., Камінська Т. Г., Маренич Т. Г. та ін. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах: Підручник. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 520 с.

42. Рижикова Н. І. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств та об'єднань агропромислового виробництва: монографія. Харків : ХНТУСГ, 2020. 305 с. URL: <http://athra.btu.kharkiv.ua/browse/publications?guid=/ATHRA/HNTUSG/R40076-21648-30969-64487> (дата звернення: 10.01.2023).

43. Рижикова Н. І., Накісько О. В. Управління ресурсами та витратами : навч. посіб. Харків : ХНТУСГ, Видавництво «Стильна типографія», 2020. 192 с. URL: <http://athra.btu.kharkiv.ua/browse/publications?guid=/ATHRA/HNTUSG/R40076-21648-30969-64487> (дата звернення: 10.01.2023).

44. Рижикова Н. І., Шевченко І. О. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення формування і виконання кошторису доходів і видатків бюджетних установ. *Науковий погляд: економіка та управління*. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2022. № 2(78). С. 147-155. URL: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2022/2_78_2022/23.pdf (дата

звернення: 10.01.2023).

45. Серова І. А., Рижикова Н. І., Шевченко І. О. Trends in the development of accounting in the context of Ukraine's European integration aspirations. *Управління розвитком*. 2022. № 2 (78). С. 26-32. URL: <https://devma.com.ua/uk/journals/t-20-2-2022/tyendyentsiyi-rozvitku-bukhgaltyerskogo-obliku-v-umovakh-yevvointyegratsiy-pogo-pragnyennya-ukrayini> (дата звернення: 10.01.2023).

46. Утенкова К. О. Концептуальні засади обліково-аналітичного забезпечення управління механізмом економічної безпеки аграрного сектора. *Агросвіт*. 2020. № 16. С. 32-41. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.16.32

47. Утенкова К. О. Методологічні засади формування моделі аудиту економічної безпеки. *Облік і фінанси*. 2019. № 2. С. 144-153. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewById/647090.pdf> (дата звернення: 10.01.2023).

48. Утенкова К. О. Формування облікової політики в умовах зміцнення економічної безпеки. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2021. Вип. 2(34). С. 7-18. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/3218> (дата звернення: 10.01.2023).

49. Чернікова І. Б., Дергільова Г. С., Нестеренко І. В. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: навч. посіб. Харків : Форт, 2015. 200 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10383> (дата звернення: 10.01.2023).

50. Янчева Л. М., Кащена Н. Б., Чміль Г. Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств торгівлі: теорія та практика: монографія. Харків : ХДУХТ, 2016. 323 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/21814/1/Mon_Yancheva_%20Kashtena_Chm%с3%adl_16.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

51. Янчева Л. М., Ярова В. В., Олефіренко А. О. Аналіз розвитку аграрних підприємств Харківської області в умовах війни. *The 6th International scientific and practical conference "Scientific research in the modern world"* (April 6-8, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. P. 572-581. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/04/SCIENTIFIC-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-6-8.04.23.pdf> (дата звернення: 10.01.2023).

52. Ярова В. В., Бабицька О. О., Рудиченко А. С. Використання методології економічного аналізу у дослідженні циклічної динаміки розвитку цукробурякової галузі. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. Харків : ХНТУСГ, 2018. Вип. 191. С. 386-400.

53. Ярова В. В., Велієва В. О. Теорія економічного аналізу: навч. посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей: 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Харків : ХНАУ, 2021. 115 с.

54. Ярова В. В., Івах А. В. Статистичний аналіз показників виробництва жита. *Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 листопада 2022 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2022. С. 378-381. URL: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/> (дата звернення: 10.01.2023).

55. Bochulia T., Artyukh-Pasyuta O., Kovalevska N., Gaidar S., Korobkina I. Accounting and Financial Reporting for IFRS: tutorial for self-study. Kharkiv: Publishing house I. Ivanchenko, 2019. 317 p. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10422> (дата звернення: 10.01.2023).

56. Davydova O., Chebanova N., Kashchena N., Chmil H., Protsenko V. Economic activity of enterprises: methodical aspects of assessment. *SHS Web of Conferences NTI-UkrSURT*. 2019. Vol. 67, № 06012. P. 1-7. URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2019/08/shsconf_NTI-UkrSURT2019_06012.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

57. Koshkalda I., Utenkova K., Herman L., Vasilieva L., Atamas O. Management of Economic Security of the Ukraine 's Agricultural Sector in the Conditions of Globalization. *IJIEPR*. 2022; 33 (1):1-10. URL: <http://ijiepr.iust.ac.ir/article-1-1367-en.html> (дата звернення: 10.01.2023).

58. Nazarova H., Kashchena N., Nesterenko I., Kovalevska N., Kashperska A. Theoretical and methodological aspects of improving the functioning of the accounting system. *Virtual multidisciplinary journal «Amazonia Investiga»*. Vol. 11. No 54. 2022. P. 243-255. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.54.06.23>

59. Nesterenko O. O., Kovalevska N. S., Nesterenko I. V. Audit of integrated reporting in the context of sustainable development: monograph, State Biotechnology University. Tallinn: Teadmus OÜ, 2021. 112 p. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/8624> (дата звернення: 10.01.2023).

60. Oleh Pasko, Fuli Chen, Tetyana Kuts, Inna Sharko and Natalia Ryzhikova (2022). Sustainability reporting nexus to corporate governance in scholarly literature. *Environmental Economics*, 13(1), pp. 61–78. URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/environmental-economics/issue-410/sustainability-reporting-nexus-to-corporate-governance-in-scholarly-literature> (дата звернення: 10.01.2023).

61. Sopko V. V., Kashchena N. B., Chmil G. L. Theoretical aspects of performance assessment of company capital management. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice: collection of scientific papers*. 2018. Vol. 2. No 25. P. 350–356. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10119/1/Sopko_Kashchena_Chmil_theoretical_aspects_article_2_25_2018.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

Додаток А

Завідувачці кафедри обліку, аудиту та
оподаткування

проф. Н.Б. КАЩЕНІЙ

здобувача 4 курсу групи 071-_____

факультету економічних відносин та
фінансів

першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

ПІБ

Заява

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти: «Організація обліку і аудиту
орендних операцій на підприємстві», яку буде виконано на матеріалах
ТОВ _____.

(назва)

___.___.2023 р.

Підпис здобувача

УЗГОДЖЕНО:

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

доцент ПІБ

Завідувачка кафедри

підпис

професор Кащенко Н.Б.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний біотехнологічний університет
Факультет економічних відносин та фінансів
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
ОПП «Облік і оподаткування»

ДОПУЩЕНО до захисту

ДОПУЩЕНО до захисту

Декан _____ Т.Ф. Ларіна
« _____ 2023 р.

Завідувачка кафедри обліку,
аудиту та оподаткування
_____ Н.Б. Кащена
« ____ » _____ 2023 р.

ОБЛІК І АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ПІДПРИЄМСТВА

ACCOUNTING AND AUDIT OF FIXED ASSETS OF THE ENTERPRISE

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗВО ОС «БАКАЛАВР»
денної форми навчання
академічна група _____

Виконавець _____ **Карпова К.В.**

Керівник _____ **доцент Наумова Т.А.**

6. Календарний план виконання кваліфікаційної роботи

Етапи підготовки та захисту КРБ	Терміни виконання	Відмітка про виконання
1. Вибір студентом теми КРБ і подання заяви на кафедру; затвердження тем і призначення наукових керівників; складання і затвердження індивідуальних завдань на виконання КРБ		
2. Підготовка вступу і розділу 1 КРБ		
3. Підготовка розділу 2 КРБ		
4. Підготовка розділу 3 КРБ, висновків і переліку використаних джерел		
5. Подання студентом завершеної КРБ науковому керівнику для перевірки на антиплагіат та оформлення відгуку		
6. Попередній розгляд КРБ на комісії від кафедри		
7. Доопрацювання роботи, прийняття кафедрою рішення про допуск роботи до захисту в ЕК, оформлення та зовнішнє рецензування		
8. Захист КРБ в ЕК і присвоєння випускнику ступеня		

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Завдання до виконання прийняв

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Дата отримання «_____» _____

Приклад змісту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Облік і аудит основних засобів підприємства

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	
1.1. Економічна сутність та види основних засобів підприємства як об'єкту обліку і аудиту.....	
1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту основних засобів...	
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ «НЕЗАЛЕЖНІСТЬ» ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	
2.1. Стан фінансово-господарської діяльності ТОВ «НЕЗАЛЕЖНІСТЬ» та його облікової політики.....	
2.2. Синтетичний та аналітичний облік основних засобів.....	
2.3. Удосконалення обліку основних засобів в інформаційній системі підприємства.....	
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	
3.1. Інформаційний базис аудиту основних засобів.....	
3.2. Організаційно-методичні аспекти аудиту основних засобів.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

Облік і аналіз основних засобів підприємства

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	
1.1. Економічна сутність та види основних засобів підприємства як об'єкту обліку і аналізу.....	
1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку основних засобів.....	
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ «НЕЗАЛЕЖНІСТЬ» ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	
2.1. Організаційно-економічні умови і результати функціонування ТОВ «Незалежність»	
2.2. Синтетичний та аналітичний облік основних засобів.....	
2.3. Удосконалення обліку основних засобів в інформаційній системі підприємства.....	
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	
3.1. Організаційно-методичні аспекти аналізу основних засобів.....	
3.2. Аналіз наявності та ефективності використання основних засобів ТОВ «Незалежність».....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВІДГУК

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу здобувача факультету економічних відносин та фінансів денної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

_____ (прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

Державного біотехнологічного університету на тему: _____

Актуальність та загальна характеристика кваліфікаційної роботи

Позитивні сторони кваліфікаційної роботи

Рекомендація

Керівник:

вчений ступінь, звання, посада _____

прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ім'я, по батькові,

Дата

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу здобувача факультету економічних відносин і фінансів денної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

_____ (прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

Державного біотехнологічного університету

натему: _____

виконану на кафедрі: _____

під керівництвом _____

Актуальність теми

Загальна характеристика та структура роботи

Якість проведеного дослідження

Зауваження

Практична значущість

Загальний висновок та рекомендація

Рецензент:

вчений ступінь, звання, посада

_____ (підпис)

_____ (ім'я, по батькові, прізвище)

Дата

Динаміка основних показників господарювання підприємства

Показник	Роки			2022 р. у % до:	
	2020	2021	2022	2020 р.	2021 р.
Середньорічна вартість активів, тис. грн					
Середньорічна залишкова вартість основних засобів, тис. грн					
Чистий дохід (виручка від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг), тис. грн					
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн					
Валовий прибуток, тис. грн					
Адміністративні витрати, тис. грн					
Витрати на збут, тис. грн					
Прибуток (збиток) від основної діяльності, тис. грн					
Інші операційні доходи, тис. грн					
Інші операційні витрати, тис. грн					
Прибуток (збиток) від операційної діяльності, тис. грн					
Доходи від участі в капіталі, тис. грн					
Фінансові доходи, тис. грн					
Інші доходи, тис. грн					
Витрати від участі в капіталі, тис. грн					
Фінансові витрати, тис. грн					
Інші витрати, тис. грн					
Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн					
Чистий прибуток (збиток), тис. грн					
Середньооблікова чисельність працівників, осіб					
Продуктивність праці працівників					
Фондовіддача основних засобів					
Фондоозброєність працівників					

РЕФЕРАТ (обсяг 2-3 стор.)

Кваліфікаційна робота Єрохової Марії Андріївни на тему «Облік і аудит дебіторської та кредиторської заборгованості торгово-виробничих підприємств» на здобуття освітнього ступеня вищої освіти бакалавр зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування». Державний біотехнологічний університет, МОН України, 2023 р.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи 74 стор., з них 65 стор. основного тексту. Складається зі вступу, трьох розділів, висновків; містить 10 рисунків, 5 таблиць, 10 додатків, 75 посилань на джерела інформації.

Ключові слова: заборгованість, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, облік, контроль, аудит, аналітичні процедури.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи полягає у комплексному дослідженні і вирішенні науково-практичного завдання удосконалення обліку та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості торгово-виробничих підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості торгово-виробничих підприємств молочної галузі України.

Для досягнення поставленої мети у роботі вирішувалися такі завдання:

- розкрити економічну сутність та історичний аспект обліку заборгованості;
- провести огляд літературних джерел та виявити проблемні питання щодо обліку заборгованості;
- провести моніторинг основних економічних показників та сучасних тенденцій ринку продукції молокопереробної галузі;

- розкрити зміст бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості;
- дослідити методику аудиту та внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах молочної галузі;
- розробити рекомендації для торгово-виробничих підприємств щодо запровадження заходів, спрямованих на підтримку розвитку молочної галузі в період глобальних криз та війни;
- зробити висновки та пропозиції за результатами проведеного дослідження.

Об'єкт дослідження – процес організації і методології обліку та аудиту заборгованості та проведення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності.

Предмет дослідження – теоретичні та організаційно-методичні аспекти побудови системи обліку та аудиту розрахунків суб'єктів господарювання з дебіторами та кредиторами.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Запропонована методика обліку дебіторської та кредиторської заборгованості допоможе підвищити достовірність й аналітичність облікової інформації, створити необхідну інформаційну систему для прийняття управлінських рішень. Проведення аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами дозволить здійснювати порівняння, співставлення показників та характеризувати ефективність їх діяльності.

Публікації, апробація.

1. Єрохова М. А. Удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в системі управління торгово-виробничих підприємств. *Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід* : збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 26 трав. 2023 року). Харків: ХНАДУ, 2023. С. 338-341.

Навчальне видання

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»**

**Методичні вказівки
до виконання**

Укладачі:

КАЩЕНА Наталія Борисівна
МАРЕНИЧ Тетяна Григорівна
НАУМОВА Тетяна Анатоліївна
АКІМОВА Наталія Сергіївна
ВАСИЛШИН Станіслав Ігорович
КИРИЛЬЄВА Людмила Олексіївна

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. ____.
Наклад пр. ____

Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44